

Scumond da publitgar fin ils 7 d'avrigl 2004, 11.00

Communicaziun da las medias

Il concept grischun da linguas sut l'aspect da las recumandaziuns da la CDEP

La structura dal concept grischun da linguas è curt avant la terminaziun. Dapi il cumenzament da l'onn da scola 1999/2000 vegn introducida l'instrucziun da talian e rumantsch sco segunda lingua (ISL) en las classas primaras e classas pitschnas da lingua tudestga. La fin da l'onn 2004 va quest project a fin. Il departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient (DECA) tira in'emprima bilantscha.

A medem temp sco las lavurs en ils singuls chantuns ha la conferenza svizra dals directurs chantunals da l'educaziun publica (CDEP) publitgà finamiras comunablas per l'instrucziun da linguas en la scola obligatoria. L'impurtanza da questas recumandaziuns da la CDEP per il concept grischun da linguas sto anc vegnir sclerida.

Il concept grischun da linguas e la CDEP

Tenor las recumandaziuns da la CDEP duain vegnir cuntanschidas tranter auter las suandantas finamiras comunablas fin l'onn da scola 2016/17 en tut ils chantuns:

- fin il pli tard il 5. onn da scola cumenza l'instrucziun dad almain duas linguas estras; almain ina da quellas è ina lingua naziunala
- l'emprima lingua estra cumenza il pli tard a partir dal 3. onn da scola, la segunda fin il pli tard il 5. onn da scola.

Il concept grischun da linguas è structurà uschia, ch'i fiss organisatoriainmain pussaivel d'introducir duas linguas estras sin il stgalim da la scola primara. Sch'in tal pass po dentant er vegnir responsà dal puntg da vista pedagogic e politic, sto anc vegnir scleri en moda intensiva. La decisiun da questa muntada dovra ina basa solida, e per elavurar quella ston vegnir cumpigliadas bleras persunas pertutgadas (tranter auter magistras e magisters, scol'auta professiunala da pedagogia). En il chantun Grischun na datti en quest regard nagin basegn acut d'agir. L'impurtanza la pli gronda concernent las linguas ha per entant la consolidaziun da l'existent.

L'introducziun da l'instrucziun da la segunda lingua è curt avant la terminaziun

Suenter preparativas da plirs onns ha il pievel grischun acceptà l'onn 1997 il concept che prevesa d'introducir ina da las duas autras linguas chantunals (rumantsch u talian) en las scolas primaras e classas pitschnas da lingua tudestga. Analog al tudestg che vegn instruì en las scolas rumantschas e talianas gia dapi decennis a

partir da la 4. classa sco segunda lingua, cumenza l'instrucziun da talian sco segunda lingua medemamain il 4. onn da scola.

Scolaziun da las persunas d'instrucziun

En il decurs dals ultims quatter onns èn las persunas d'instrucziun vegnidas preparadas per l'instrucziun da la segunda lingua. En tut han 501 magistras e magisters absolvi la furmaziun supplementara da talian ch'è vegnida purschida dal chantun. Quest program sa cumpona da curs per cuntanscher la competenza linguistica, d'in curs da didactica sco er da segiurns da pliras emnas en il territori linguistic (Mesauc, Puschlav, Bregaglia, Tessin, Italia). Per persunas d'instrucziun da la 4. – 6. classa primara e classa pitschna è la furmaziun supplementara stada obligatoria. Persunas d'instrucziun dal stgalim bass (1. – 3. classa) han pudì sa participar voluntariamain. Per quellas persunas d'instrucziun ch'instrueschan rumantsch sco segunda lingua en scolas al cunfin linguistic è vegnida organisada la furmaziun supplementara correspondentia en gruppas pitschnas. Er ellas han visità curs da saira, in curs da didactica sco er curs intensivs.

Dapi l'onn 2002 èn tut las persunas d'instrucziun che acquistan la patenta da magistra resp. da magister primar, scoladas per l'instrucziun da la segunda lingua en lur regiun linguistica.

Rumantsch e talian – parts dal concept grischun da linguas

Dapi l'onn da scola 1999/2000 vegn realisada l'instrucziun da talian e rumantsch sco segunda lingua en las classas primaras e classas pitschnas da lingua tudestga. Uschia vegn satisfatg a l'ultim basegn pli grond en il concept grischun da linguas. Quest sa cumpona tranter auter dals suandants elements:

- ina lingua chantunala (rumantsch, tudestg, talian) sco lingua d'instrucziun obligatoria (1. – 9. onn da scola)
- in'ulteriura lingua chantunala sco segunda lingua obligatoria (4. – 9. onn da scola)
- englais obligatori (7. – 9. onn da scola)
- purschidas spezialas en ils roms d'elecziun per quellas linguas naziunalas (tranter auter franzos) che na vegnan betg purschidas sco roms obligatoris.

Evaluaziun da l'instrucziun da talian sco segunda lingua

Trais onns suenter che l'instrucziun da la segunda lingua en las classas primaras e classas pitschnas da lingua tudestga è vegnida introducida, è l'instrucziun da talian vegnida suttamessa ad in'emprima evaluaziun per incumbensa da l'uffizi per la scola populara ed il sport. Questa evaluaziun è vegnida fatga da la scol'auta professiunala da pedagogia dal Grischun. I sa tracta qua da l'emprima retschertga uschè cumplessiva da l'instrucziun da la segunda lingua en Svizra.

Da l'evaluaziun è resultà ch'il talian giuda ina gronda acceptanza tar las persunas cun la pussanza dals geniturs sco er tar las scolaras ed ils scolar, e che las persunas d'instrucziun èn fitg motivadas d'instruir questa lingua. Sin basa d'emprimas experientschas furma questa tenuta positiva envers l'acquisiziun d'ina lingua er ina basa custavla per l'instrucziun da lingua sin il stgalim superiur. Da l'autra vart ha l'evaluaziun mussà che betg avunda scolaras e scolar cuntanschan a la fin da la 6. classa la competenza linguistica ch'il plan d'instrucziun metta sco finamira.

Il med d'instrucziun "Scopriamo il Grigioni italiano" correspunda a las pretensiuns d'ina instrucziun interculturala da la segunda lingua; tar il med d'instrucziun principal s'impona ina midada.

Per optimar ils resultats èn previsas las suandantas mesiras:

- furnaziun supplementara permanenta da las personas d'instrucziun en il rom da la purschida da furnaziun supplementara da la scol'auta professionala da pedagogia
- realisaziun consequenta da la didactica da la segunda lingua
- introducir in nov med d'instrucziun talian per l'onn da scola 2006/07
- intensivar las activitads da barat tranter scolas grischunas e scolas d'auters territoris linguistics.

Stadi da l'instrucziun da rumantsch sco segunda lingua

Per la segunda mesadad da l'onn 2004 è previs da realisar er en las 12 scolas al cunfin linguistic ina retschertga davart l'instrucziun da rumantsch sco segunda lingua.

Facit

La via tschernida cun il concept grischun da linguas maina en la dretga direcziun. La bilantscha provisorie è da princip positiva, mussa dentant deficits en tscherts secturs, cunzunt concernent la cuntanschida da las finamiras da l'instrucziun. Uschia resta ina massa da far er suenter ch'il project dad ISL sco tal è terminà.